

DIAGNOSTIKA NKS

Speciálněpedagogická diagnostika

- podle **druhu postižení**

- logopedická
- psychopedická
- surdopedická
- somatopedická
- oftalmopedická
- etopedická

Hledisko etiologie

- kauzální
- symptomatická

Hledisko časového sledu

- vstupní
- průběžná
- výstupní

Hledisko sledovaných cílů

- globální
- parciální

Hledisko věku

- raný a předškolní věk
- školní věk
- mládí a adolescenti
- dospělý věk
- stáří

Cíle diagnostiky NKS

- určit, zda se skutečně jedná o NKS
- určit druh, typ, formu tohoto narušení

Aspekty zkoumání NKS

- **jazykovědný aspekt** – jazykové roviny
- **forma interindividuální komunikace** – verbální a neverbální složka
- **průběh komunikačního procesu** – složka expresivní a receptivní

Speciálněpedagogická diagnostika

- podle **druhu postižení**

- logopedická
- psychopedická
- surdopedická
- somatopedická
- oftalmopedická
- etopedická

Hledisko etiologie

- kauzální
- symptomatická

Hledisko časového sledu

- vstupní
- průběžná
- výstupní

Hledisko sledovaných cílů

- globální
- parciální

Hledisko věku

- raný a předškolní věk
- školní věk
- mládí a adolescenti
- dospělý věk
- stáří

Cíle diagnostiky NKS

- určit, zda se skutečně jedná o NKS
- určit druh, typ, formu tohoto narušení

METODY A TECHNIKY
V
DIAGNOSTICKÉM PROCESU

Základní dělení

- METODY OBECNÉ
- METODY SPECIÁLNÍ

Metody a techniky v diagnostickém procesu

Metody obecné

- rodinná anamnéza (RA)
- osobní anamnéza (OA)

Metody a techniky v diagnostickém procesu

- **metody speciální**
- pozorování
- explorační metody
- diagnostické zkoušení
- testové metody
- rozbor výsledků činnosti
- kazuistické metody
- přístrojové a mechanické metody

Průběh diagnostického procesu

3 úrovně v diagnostickém procesu

1. orientační vyšetření

- screening a depistáž

2. základní vyšetření

3. speciální vyšetření

Základní vyšetření

model logopedického vyšetření dle V. Lechty

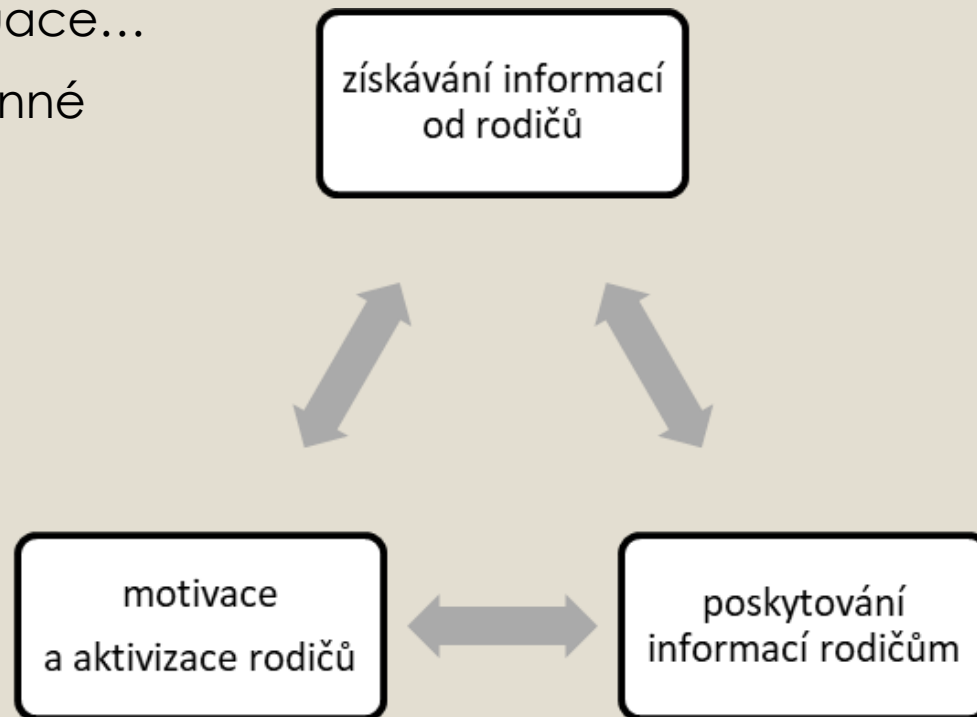
- **navázání kontaktu**
- **sestavení anamnézy**
- **vyšetření sluchu**
- **vyšetření porozumění řeči**
- **vyšetření řečové produkce**
- **vyšetření motoriky**
- **vyšetření laterality**
- **průzkum sociálního prostředí**

NAVÁZÁNÍ KONTAKTU

Cíl rozhovoru s rodičem

- Nepodceňovat závažnost situace...
- Podpůrné/komplikující proměnné ve spolupráci s rodičem
- **Client friendly language**

Doporučení pro komunikaci s rodiči

- vzájemné představení se – důvěryhodný přístup
- přijetí a naslouchání – respektovat, neodsuzovat
- empatický a citlivý přístup k obavám a jejich diskuse
- poskytnutí informací o průběhu spolupráce (postupy a metody)
- spolupráce s rodiči v průběhu činnosti – dle aktuální situace a potřeby
- diskuse výsledků a dalšího postupu, spolupráce

Specifika rozhovoru s dítětem

- (ne)přítomnost rodiče
- vysvětlení účelu spolupráce, rozhovoru
- hovorový jazyk
- adaptace projevu k úrovni dítěte
 - konverzační téma a slovník
- **PŘIROZENOST**
- **SEBEJISTOTA**
- **SAMOZŘEJMÁ ROZHODNOST**

- prostor na adaptaci v prostředí – místnost, hračky....
- oblíbené téma posiluje sdílnost

ANAMNESTICKÉ ÚDAJE

Sestavení anamnézy

- Údaje o možném vzniku NKS
 - **Anamnestický rozhovor**
 - **Anamnestický dotazník**
 - Kombinace obou přístupů
 - Spolupráce
-
- zjišťovat data bez přítomnosti dětí

Rodinná anamnéza RA

- výskyt **NKS** v blízkém i širším příbuzenstvu
- rodiče a prarodiče
- specifika obtíží
- zařazení do logopedické a další péče

Rodinné prostředí - RA

- Údaje o rodičích
- Údaje o sourozencích
- Vzdělání
- Zaměstnání

OA – osobní anamnéza

- Průběh prenatální a perinatální fáze vývoje
- Péče dalších odborníků, vyšetření
- Postnatální vývoj
- Psychomotorický vývoj
- Komunikace a její specifika
- Stimulace v rodinném prostředí
- Logopedická intervence
- Průběh vzdělávání + adaptace
- Komunikace s vrstevníky a dospělými
- Volnočasové aktivity a zájmy

LOGOPEDICKÉ VYŠETŘENÍ

Záznamový arch

- **jméno a příjmení** (a další nezbytné údaje)
- **prostor pro poznatky vyplývající z volného rozhovoru**
- **poznatky k průběhu spolupráce**
- **případná adaptace zadání a realizace úkolů**
- **přehled sledovaných oblastí**
- **záznamový arch i pro průběh terapie, rozvoje komunikační schopnosti**

Průběh spolupráce

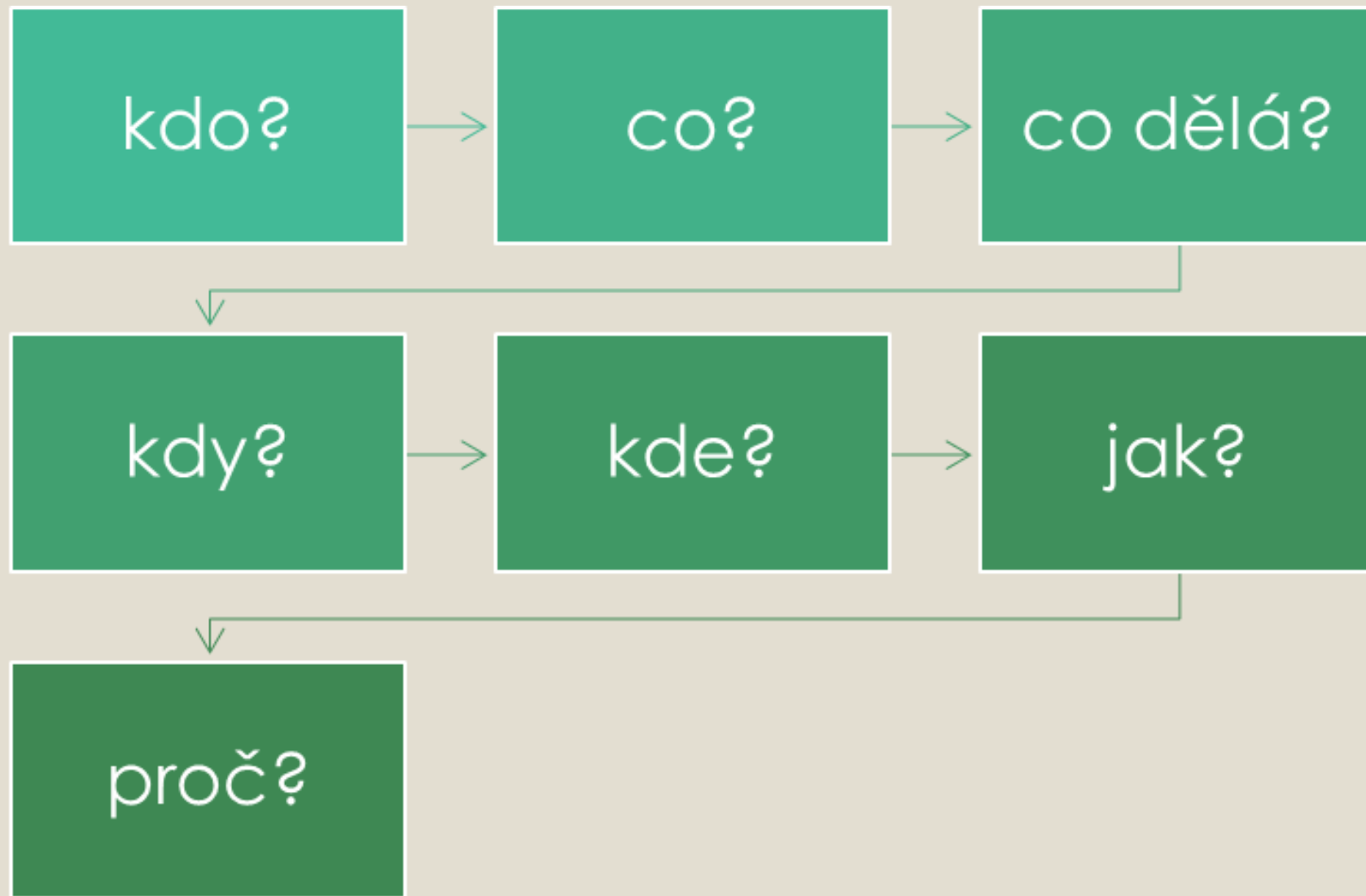
- **všeobecné chování**
- pasivita/neklid/úzkostnost/impulzivita/opoziční chování/ spolupráce
- **sebejistota dítěte**
- **průběh interakce mezi dítětem a vyšetřujícím** – navázání kontaktu
- odstup/přijetí/formy neverbální komunikace – oční kontakt
- **styl komunikace dítěte**
- nesmělost/družnost/spontaneita/obtíže v adaptaci
- **kvalita aktivizace pozornosti**
- snížená/kolísající/roztříštěná/ odpovídající

Průběh spolupráce

- **porozumění instrukcím**
- odpovídající/neodpovídající/potřeba opakování/přeformulování, potřeba opory v gestech/demonstraci
- **reakce a adaptace na zátěžovou situaci**
- obtíže v aktivizaci/reaktivita s latencí/rychlost provedení úkolu/organizace vlastního postupu
- **postup při plnění úkolu**
- uvědomění si chyby/proces autokorekce/vyhýbání se, únikové chování/ pracovní tempo
- **potřeba posílení**
- pochvala, motivace – reakce na úspěch/neúspěch
- **potřeba vedení při práci/samostatnost**

Kladení otázek 😊

- **otázky uzavřené**
- **otázky vyžadující odpověď ano/ne** – mohou nám být užitečné i při zahájení interakce, při překonávání ostychu...apod.
- **otázky zakládající se na faktech** – vyžadují jednoduchou odpověď (kde žije ryba?)
- **otázky vyžadující upřesnění**

Kladení otázek

- **otázky alternativní:**
- **otázka s výběrem** – „chceš žlutou, anebo zelenou pastelku?“ – mohou pomoci překonat obavy dítěte nebo případnou absenci iniciativy
- **výběr správné informace anebo strategie při řešení prezentované situace**
.... „Venku prší. Jana – zůstane doma /vezme si deštník/vezme si plavky....“

Kladení otázek

- **otázky aktivizující** – dítěti s obtížemi umožní zapojit se do konverzace – „To je telefon, máš doma telefon? *Ano. Už jsi někdy telefonovala/volala? Babička....*“
- **otázky otevřené** – nechávají volný prostor pro vyjádření a kreativitu - Co můžeme s tímhle udělat? Co si myslíš o....Co bys dělal/a na jeho místě? Co se na obrázku děje?

Formy nápovědy

- **příklad – hrábě**
- náznak hrabání
- navedení k významu – je to nástroj k zahradničení
- navedení počáteční slabikou – hrá..
- navedení počáteční hláskou (fonemické) – h..
- spojení s kontextem zkušenosti
- spojení s kontextem v definici – používáme to na hrabání listí
- spojení s dalšími pojmy – kosa, motyka.....
- situace popsaná celou větou – *zahradník hrabe hráběmi spadané listí*

Signály k upoutání pozornosti

- stručná upozornění – podívej se na mě, nezapomeň....
- slovo – pozor – k diskusi!!
- mimika a gesta, která jsou v konotaci se sdělením
-
- ilustrativní gesta, činnosti – kde se věc nachází, její velikost, tvar...

- Další příklady

K úvaze jsou rovněž formy motivace a povzbuzení při činnosti:

- fyzická – pokývnutí hlavou, úsměv
- posílení verbálně-sociální – to je správně, ano, bravo!
- posílení gestem – potlesk
- přirozené – dát to, co dítě požaduje
- aktivita, která se dítěti líbí a dělá radost (za každý splněný úkol dostane dílek ze skládačky a na konci ji složí celou)
-

Možnosti hodnocení:

- **Dvoustupňové:**
- přítomnost/nepřítomnost obtíží
- funkčnost/nefunkčnost vyjádření
- **Třístupňové**
- odpovídající/neodpovídající/nezachyceno
- zvládá – s dopomocí – nezvládá
- **Frekvence** – nikdy /nevyskytuje se – ojediněle – občas – často – velmi často

Možnosti hodnocení

- bodové vyjádření
- skóre správných odpovědí v komparaci s celkovým počtem bodů (např. 21/25)
- komentář v podobě souvislého textu – deskripce průběhu spolupráce
- **vždy je vhodné zaznamenat si i detaily z projevu dítěte**

K úvaze:

- vyvarovat se stylistických a především pravopisných nepřesností
- vyvarovat se předčasných soudů a slibů, kterým nemůžeme dostát
- doporučení pro další rozvoj komunikační schopnosti by mělo pro cílovou skupinu srozumitelné, doplněné o příklady činností, včetně zdrojů, které je možné využít
- nezabývat se pouze nedostatky, vyzdvihnout i pozitivní zjištění....